

KEMAN EĞİTİMİ AÇISINDAN İLKÖĞRETİM ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARDA FİZİKSEL VE ZİHİNSEL GELİŞİM

*Erol TARKUM

ÖZET

Bu çalışmada, ilköğretim çağındaki çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimi ile keman eğitimi arasındaki ilişki temel alınmış, sağlıklı ve verimli bir keman eğitimi için bu iki süreç arasında denge kurulmasının gerekliliği göz önünde bulundurularak, çocuğun gelişim sürecine uygun bir keman eğitiminin içeriğine ilişkin temel konular ele alınmıştır.

Anahtar kelimeler: Keman, eğitim

Physical and Mental Development of Primary School Children in Terms of Violin Education

ABSTRACT

This study is based on the relation between the physical and the mental development of primary school children and violin education. There should be balance between these two process, therefore, the basic subjects of the violin education whose concept is appropriate to child's development process should be taken into account.

Key words: Violin, education

GİRİŞ

İlköğretim çağındaki çocukların keman eğitimi bu çocukların keman eğitiminin temelini oluşturmakta, dolayısıyla ilerideki eğitim ve mesleki yaşamları aldıkları bu temel eğitim doğrultusunda şekillenmekte ve yönlenebilmektedir. Bu nedenle bu çağdaki çocukların keman eğitimi çok önemli bir aşamayı oluşturmakta, diğer taraftan onların birer yetişkin olmayışları, bu eğitimi daha özel bir konuma getirmektedir. Çünkü modern pedagojide çocuk, erişkinin küçültülmüşü değil, kendine özgü bir yapıya sahip bir varlık olarak görülmektedir.

Doğal olarak, keman eğitimi süreci daha özel bir alanı kapsamakta, ancak şüphesiz ki; eğitimin temel ilke ve kuralları keman eğitimi için de geçerli olmaktadır. Söz konusu bu ilke ve kurallar çalışma alanı eğitim olan Eğitim Felsefesi, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Psikolojisi (

---

* Dr. Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuarı Keman Sanat Dalı

PedagojikPsikoloji), Eğitimbilim, Pedagoji (Eğitbilim) gibi disiplinlerden kaynaklanmaktadır.Bir eğitimcinin bu disiplinlerdeki büyük bilgi birikiminden yararlanmasının onun mesleğindeki gelişimine önemli katkılarda bulunacağı kuşkusuzdur.Tanımlarından biri,öğretmenlik sanatı,uygulaması ya da mesleği için gerekli bilgi ve becerileri kazandıran bilim dalı olan pedagojinin bir yönü,çocuğun zihinsel ve fiziksel yeteneklerini geliştirerek kişilik kazanmasını ve topluma uyum sağlamasını temel amaç edinmiştir.Bu açıdan bakıldığında pedagoji,ilköğretim çağındaki çocukların keman eğitimlerinin odağında yer almaktadır.

Pedagoji Grekçe'den gelmiş bir kavramdır.Paisi çocuk ve genç demektir.Ago ise yönetme,yönlendirme,yetiştirme anlamına gelir.Kavram olarak pedagoji,çocukların yönlendirilmesi ve yönetilmesi demektir.Aslında pedagoji,önceleri çocukla ilgili bilgi ve çalışma alanını ifade etmekteydi,ancak daha sonra sınırları eğitici her tür etkinliği içine alacak şekilde genişlemiştir.Pedagojik anlayışa göre,onun eleştirisinden vize alamayan hiçbir eğitim olay ve motifinde gelecek için sağlam bir dayanak olamaz.

AMAÇ

Bu çalışmada,ilköğretim çağındaki çocukların gelişim süreci ve keman eğitimine ilişkin temel konular işlenerek,sağlıklı ve verimli bir keman eğitimi için katkı sağlamak amaçlanmış,bunun için gözlemler ve yazılı kaynaklardan yararlanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

İlköğretim çağındaki bir çocuk,hem nicelik hem de nitelik bakımından büyümeye ve gelişmeye devam etmekte,yani bir yandan boyu uzayıp ağırlığı artarken diğer yandan fiziksel ve zihinsel fonksiyonları da ilerlemektedir.Bu büyümeyle birlikte yapısal değişiklikler de oluşmakta,örneğin kemikler büyürken sertleşmekte,beyin hücreleri büyürken kimyasal değişimler geçirerek gelişmekte,ergenliğe doğru kol ve bacak kemiklerinde bir uzama görülmektedir.Bu sürecin çok iyi gözlenmesi ve değerlendirilmesi gerekir.Çünkü bu süreçteki değişimler keman eğitiminde önemli bir faktör olacaktır.

İlköğretim çağındaki çocuklarda büyüme ve gelişme çizgisi farklılıklar göstermekte,olgunlaşma açısından kız çocukları erkek çocuklardan biraz daha önde gitmektedirler.Bir çocuğun olgunlaşması demek,onun bütün yetenek ve güçlerinin dengeli bir biçimde giderek gelişmesi demektir.Bu konu önemlidir,çünkü keman eğitimi her bir çocuğun olgunlaşma sürecine paralel bir yol izleyecektir.Çocukta keman öğrenimine ilişkin yetenekler geliştirilmeye çalışırken,onun olgunlaşma düzeyini aşan birtakım yetilerin kazandırılmaya çalışılması sonuç vermeyecek,hatta yılgınlıklara,eksiklik kaygılarına yol açabilecektir.Diğer taraftan,bu yetilerin kazandırılması için uygun bir olgunluk aşamasına gelmiş bir çocuğun,gelişmeye elverişli bu dönemleri kaçırılmamalıdır.Buradaki dengeyi sağlamakta en önemli faktör,öğretmenin bilgisi,deneyimi ve çocuğun gelişimini doğru bir biçimde değerlendirmedeki isabet derecesi olacaktır.Keman eğitiminde ne kadar öğrenildiğinin önemli olması yanında,ne kadar sürede öğrenildiği de önem taşımaktadır.

Çocuklarda 5-8 yaşlarından 10-12 yaşlarına kadar olan dönem okul çağı,9. ve 14. yaşları kapsayan dönem ise ergenlik öncesi çağ olarak kabul edilmektedir.Okul çağındaki çocuklarda gelişme oldukça istikrarlı bir duruma geldiğinden bu dönemdeki keman eğitimi de istikrarlı bir şekilde yürütülebilir.Ancak erkeklerin kızlara göre biraz daha geç girdiği ergenlik öncesi dönem,gelişme hızının önemli oranda azaldığı problemlerli bir evreyi oluşturduğundan,bu dönemdeki keman eğitimi sürecinde de problemler beklenebilir.Ergenlik öncesi dönemi,ergenlik çağı izler.

7-8 yaşlarında keman öğrenmeye başlayan bir çocuğun keman eğitiminde,başlangıç aşaması hem çocuk hem de öğretmen için sabır gerektiren zor bir dönem olacaktır.Çocuğun yeni ve farklı bir zihin-kas koordinasyonu oluşturması gerekecek,çünkü önce belirli kurallara uygun biçimde keman ve yay tutması,yayı ve çalgısını kullanmayı öğrenmesi,notaları süreleri ve doğru ses yükseklikleriyle seslendirmesi gerekecektir.Üstelik başlangıçta çabuk yorulacak,bu ilk aşamada çocuğun evde uzun süreli çalışmasını beklemek de genellikle gerçeğe uyan bir yaklaşım olmayacaktır.

Anlaşılabileceği gibi kemana yeni başlayan bir çocuk için zor olan bu dönemi,daha da karmaşıklaştırmadan,parça parça,aşama aşama ve sabırla gerçekleştirmek gerekecektir.Bunun için öncelikle her ne koşulda olursa olsun keman öğrencinin hiçbir şekilde zorlanmayacağı büyüklükte ve özellikte olmalı,çocuğa uygun çenelik ve omuzluğun kullanılması sağlanmalı,sert tellerden kaçınılmalı,kemanın daima doğru bir akortta olmasına özen

gösterilmelidir. Aksi takdirde öğrenmeyi olumsuz etkileyecek ek güçlükler ortaya çıkacaktır. Daha sonraki aşamayı ise kemanın ve yayın doğru bir biçimde tutulmasına yönelik çalışmalar oluşturmaktadır. Bu aşamada acele edilmemeli, keman ile yayın tutulması ayrı ayrı çalışılmalı ve daha sonra birleştirilmelidir. Kemanın ve yayın tutulmasında yeterli bir hakimiyet ve rahatlığa ulaşıldığında, boş teller üzerinde yayın kullanılmasının öğrenilmesine geçilebilir. Ardından yine boş teller üzerinde ve basit ritimlerden başlamak üzere, notaları süreleriyle çalma aşamasına geçilebilir. Bu aşamayla birlikte çocuğun daima sayarak çalmasının sağlanması, saymanın bir alışkanlık haline gelmesi ve ritmin öneminin kavranması açısından önemlidir. Zorlandığı yerlerde öğretmen çocukla birlikte sayarak yardıma bulunabilir. Hatasız bir ritim için ise, metronomla çalışmak önemli ve gereklidir. Bu çocuğun hem belirli bir tempoda kalmasını, hem de metronomla çalışmasını öğrenmesini sağlayacak, sağlam bir ritim duygusunun geliştirilmesi ilerideki aşamalarda da önemli bir faktör olacaktır. Diğer taraftan, çocuk yeterli bir olgunluğa ulaşmadan, forte ve hızlı tempolarda çalması, vibrato yapması istenmemeli, çekilen yayın uzunluğu kol boyuna uygun olmalıdır. Kol uzadıkça, giderek yayın daha ucuna gelinebilir. Ancak yayın dip kısmının kullanılmaya başlanılmasında çok fazla gecikilmemelidir. Aksi takdirde yayın bu kısmının kullanılmasının bir alışkanlık haline gelmesi zorlaşabilir. Bu da ileride hem yayın bütününe rahat bir şekilde kullanılması, hem de bazı yay teknikleri açısından problemler yaratabilir.

Kemanın ortalama 45 derecelik bir açıyla ve yere paralel tutulması, çocuğun ayaklarını biraz açarak dengeli bir şekilde ve dik durması, nota sehпасına uygun uzaklıkta ve notaları rahat görebileceği bir pozisyonda durması, yayın köprüye paralel hareket etmesi ve tuşeye aşırı kaymaması, sağ ve sol kolun, ellerin ve parmakların doğru pozisyonlarda tutulmaları ve uygun hareketleri yapmaları, doğru bir entonasyon, öğretmenin sürekli kontrol altında tutması gereken konular olacaktır. Bu çalışmalar esnasında aynadan da yararlanılabilir. Bu, çocuğun kendisini görerek değerlendirebilmesi açısından önemli olacaktır.

Çocuk birkaç sestem oluşan ezgiler çalabilecek duruma geldiğinde, onun daha önceden bildiği tekerleme ve küçük şarkılardan yola çıkmak uygun olacak, öğrenmeyi kolaylaştıracaktır. Parçalar rahat bir şekilde çalınabildiğinde ezber istenmeye başlanabilir. Bu çalışmalarda çocukla mümkün olduğunca müziksel terimlerle konuşulmalı, parçalarda geçen müzik terimleri açıklanmalıdır. İlerleyen aşamalarda repertuarın olabildiğince çocuğa uygun bir şekilde ve çocukla birlikte oluşturulması, öğretmenin çocuğu takdir ederek cesaretlendirmesi ve motive etmesi, çalışma yöntemleri önermesi, beslenme, uyku, hastalık, gibi sağlık konularını

ve çalışma koşullarını dikkate alması,kemanın sevilmesinde ve öğrenilmesinde diğer önemli faktörler olacaktır.

SONUÇ

Çocukta keman öğrenimine ilişkin yeteneklerin ve alışkanlıkların kazandırılması ile çocuğun fiziksel ve zihinsel gelişimi birbirine çok sıkı bağlı iki süreçtir.Çocuğun aşama aşama belli fonksiyonları yerine getirebilecek olgunluğa ulaştığı kritik dönemlerde,bu fonksiyonların harekete geçirilmesi,yeteneklerin gelişmesi ve keskinleşmesini hızlandıracaktır.Çocuğa hangi yetenek ve alışkanlıkların,hangi aşamada kazandırılacağıının doğru bir şekilde saptanarak, sağlıklı ve verimli bir keman eğitimi süreci oluşturulmasında,eğitim ve öğretimin ilke ve kuralları ile öğretmenin deneyimi ve bilgisi yol gösterici olacaktır.

KAYNAKLAR

Akyüz,H.(1992),**Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma**,Milli Eğitim Basımevi,İstanbul

Baymur,F.:(1990),**Genel Psikoloji**,İnkılap Kitapevi,İstanbul

Gürün,O.A.:**Psikoloji Sözlüğü**,İnkılap Kitapevi,İstanbul

Pressey,L.S.;Robinson,F.P.:(1991),**Psikoloji ve Yeni Eğitim I**,(Çeviren:Hasan Tan),Milli Eğitim Basımevi,İstanbul

Türkçe Sözlük:(1983),Türk Dil Kurumu Yayınları,Türk Tarih Kurumu Basımevi,Ankara.